

Friedrich Engels - Marx ve Die Neue Rheinische Zeitung

Der Sozialdemokrat, 13 Mart 1884, no:11

ŞUBAT Devrimi patladığında, bizim adlandırışımızla Alman “Komünist Parti”, yalnız küçük bir çekirdekten, gizli bir propaganda topluluğu gibi örgütlenmiş Komünist Birlik’ten oluşuyordu. Birlik, yalnızca, o zaman Almanya’da dernek ve toplantı özgürlüğü olmadığı için gizliydi. Birliğin kendilerinden yeni üyeler sağladığı ülkedışı işçi derneklerinden başka, ülke içinde aşağıyukarı otuz topluluğu veya kesimi, ayrıca, birçok yerde yalıtılmış üyeleri bulunuyordu Bununla birlikte, bu önemsiz savaşım gücünün bir önderi, hepsinin gönüllü olarak buyruğuna girdiği birinci sınıf bir önderi, *Marx*, ve, onun sayesinde, bugün de geçerliğini koruyan bir ilkeler ve taktikler programı vardı: *Komünist Manifesto*.

Bizi burada asıl ilgilendiren, programın taktik parçasıdır. Bu parçada genel olarak denir ki:

“Komünistler, öteki işçi sınıfı partilerine karşı, ayrı bir parti oluşturmazlar.

“Tüm proletaryanın dışında ayrı ve bağımsız çıkarlara sahip değillerdir.

“Proleter hareketi biçimlendirmek ve kalıba sokmak üzere kendilerine özgü hiç bir sektör ilke getirmezler.

“Komünistler öteki işçi sınıfı partilerinden yalnızca şunlarla ayrılırlar: 1) Farklı ülke proleterlerinin ulusal savaşımalarında, *her türlü milliyetten bağımsız olarak*, tüm proletaryanın ortak çıkarlarına işaret eder ve bunları öne sürerler. 2) İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımının geçmek zorunda olduğu çeşitli gelişme aşamalarında, her

zaman ve her yerde, *tümüyle hareketin çıkarlarını* temsil ederler.

“Komünistler, demek ki, bir yandan, pratik olarak, bütün ülkelerin işçi sınıfı partilerinin en ileri ve en kararlı kesimi, bütün ötekileri ileri iten kesimidirler; öte yandan ise, *teorik olarak*, proletaryanın büyük yığını üzerinde, hareket hattını, koşulları, ve proleter hareketin sonal genel sonuçlarını açıkça anlama üstünlüğüne sahiptirler.”

Ve Alman parti için özellikle denir ki:

“Almanya’da, devrimci bir tutum takındığı sürece, mutlak monarşiye, feodal ağalığa, ve küçük-burjuvaziye karşı, burjuvaziyle birlikte savaşıyorlar.

“Ama, Alman işçileri, burjuvazinin kendi egemenliği ile birlikte ister istemez getirmek zorunda olduğu toplumsal ve siyasal koşulları olabildiğince çok sayıda silahlar olarak burjuvaziye karşı derhal kullanabilsinler diye, ve Almanya’da gerici sınıfların devrilmelerinin ardından bizzat burjuvaziye karşı savaş derhal başlayabilsin diye, işçi sınıfına burjuvazi ile proletarya arasındaki uzlaşmaz karşıtlık konusunda mümkün olan en açık bilinci kazandırmaya çalışmaktan bir an için olsun geri kalmıyorlar.

“Komünistler dikkatlerini esas olarak Almanya’ya çeviriyorlar, çünkü bu ülke bir burjuva devrimi arifesindedir”, vb.. (Manifesto, IV. Bölüm.)

Taktik bir program kendi kendini asla bu program kadar doğrulamamıştır. Devrimin öngününde ileri sürülmüş, bu devrimin denektaşı olmuştur; bu dönemden beri, her ne zaman bir işçi partisi ondan saptıysa, sapma, onun cezalandırılması ile karşılaştı; ve bugün, aşağıyukarı kırk yıl sonra, bu program, Avrupa’da, Madrid’ten St. Petersburg’a kadar, azimli ve sınıf-bilinçli bütün işçi partilerine kılavuz hat olarak hizmet ediyor.

Paris’teki Şubat olayları, başlamak üzere olan Alman Devrimini çabuklaştırdı. Alman burjuvazisi, kendi gücünden ötürü üstün geleceği yerde, bir Fransız işçi devriminin yedeğinde üstün geldi. Eski hasımlarını - mutlak monarşi, feodal toprak sahipliği, bürokrasi ve ödek küçük-burjuvaziye kesinlikle alt etmeden önce, yeni bir düşmana, proletaryaya karşı durmak zorunda kaldı. Bununla birlikte, Fransa’nın ve İngiltere’ninkilerden çok geri kalmış olan ekonomik koşulların etkileri, ve Almanya’nın onlardan ötürü gene geri olan sınıf konumu, burada kendilerini gösteriverdi.

Büyük ölçekli sanayiini ancak yeni kurmaya başlamış olan Alman burjuvazisinin ne devlette kendisi için koşulsuz egemenliği kazanacak kuvveti ve cesareti, ne de böyle yapmayı zorlayan herhangi bir kaçınılmazlık vardı. Eşit bir ölçüde gelişmemiş, tam bir zihinsel kölelik içinde yetişmiş, örgütsüz ve bağımsız örgütlenme yeteneğinden bile henüz yoksun olan proletaryada, kendi çıkarları ile burjuvazinin çıkarları arasındaki derin uzlaşmaz karşıtlığın ancak belli belirsiz bir duygusu vardı. Bundan dolayı, gerçekten burjuvazinin

tehdit eden uzlaşmaz karşıtı olduğu halde, öte yandan, onun politik eklentisi olarak kaldı. Alman proletaryasının olduğu şeyden değil, ama olmakla tehdit ettiği ve Fransız proletaryasının o sırada olduğu şeyden ürkmüş burjuvazi, biricik kurtuluşunu, pek alçakça da olsa, monarşi ve soyluluk ile bir uzlaşmada gördü; çünkü proletarya kendi tarihsel rolünden, başlangıçta, burjuvazinin ileri iten, aşırı sol kanadının rolünü almak gerektiğinin öneminden henüz habersizdi. Alman işçileri, her şeyden çok, bir sınıf partisi gibi bağımsız örgütlenmeleri için vazgeçilmez olan şu hakları - burjuvazinin kendi yönetiminin çıkarı için uğruna savaşmak zorunda kaldığı, ama şimdi, işçileri ilgilendirdikleri kadarıyla, korku içinde karşı çıkmaya başladığı hakları - kazanmalıydı: basın, dernek ve toplantı özgürlüğü. Tek tek birkaç yüz Birlik üyesi, hareketin içine birden bire savrulmuş olan dev yığının içinde yitip gitti. Böylece, Alman proletaryası, politik sahnede, önce aşırı demokratik parti olarak görüldü.

Bu durumda, Almanya'da büyük bir gazete kurduğumuz zaman, sancağımız doğal olarak belirlenmişti. Sancağımız ancak demokrasinininki, ama proletaryanın sancağına henüz ilk ve son kez yazamadığı özgül proleter karakteri her yerde, her noktada vurgulayan bir demokrasinininki olabilirdi. Bunu yapmak istemeseydik, harekete geçmek, onun zaten varolan, en ileri, gerçekten proleter yanına katılmak ve onu daha da ileri itmek istemeseydik, o zaman, bize, küçük bir taşra gazetesinde komünizm va'zetmekten ve eylemli büyük bir parti yerine küçücük bir hizip bulmaktan başka hiçbir şey kalmıyordu. Ama kırdaki vaizlerin rolü için zaten bozulmuş bulunuyorduk; ütopyacıları bunun için gerekenden iyi incelemiştik, programımızı da bunun için kaleme almamıştık.

Kolonya'ya geldiğimizde, orada, kısmen demokratlarca ve kısmen de komünistlerce, büyük bir gazete için hazırlıklar yapılmıştı; bunu tümüyle yerel bir gazete yapmak ve bizi Berlin'e sürmek arzu ediliyordu. Ama yirmidört saat içinde, özellikle Marx'ın sayesinde, meydanı ele geçirdik, ve karşılığında *Heinrich Bürgers*'in yazıkuruluna alınmasını kabul etmekle, gazete bizim oldu. H. Bürgers bir makale yazdı (no 2'de) ve bir daha hiç yazmadı. Gitmemiz gereken yer kesinlikle Kolonya idi ve Berlin değildi. Birincisi, Kolonya, Fransız Devrimini geçirmiş, *Code Napoleon*'daki modern yasal kavramlarla donanmış, büyük ölçekli en önemli sanayii büyük bir farkla geliştirmiş ve o zaman, her bakımdan Almanya'nın en ilerlemiş kesimi olan Rhine eyaletinin merkeziydi. Çağdaş Berlin'i, kuluçkadan güçlülükle çıkmış burjuvazisi, sözlerde atak ama eylemlerde yüreksiz, sinen küçük-burjuvazisi, daha tümüyle gelişmemiş işçileri, bürokratlar yığını ve saray bayağılıkları, önemsiz bir *Residenz*'in bütün karakteri ile, kendi gözlemlerimizden fazlasıyla biliyorduk. Bununla birlikte, şu kesindi: Berlin'de perişan Prusya *Landrecht*'i başattı ve politik sorunlarla profesyonel yüksek memurlar uğraşıyordu; Rhine'da ise, sansür öngerektirdiği için, ve bir kimse politik kabahatler değil, ama yalnızca suçlar işlerse bir jüri önüne çıktığı için hiçbir basın davası tanımayan *Code Napoleon* yürürlükteydi; Berlin'de, devrimden sonra, genç Schlöffel, bir şaka için bir yıl hapse mahkûm edilmişti, oysa Rhine'da koşulsuz basın

özgürlüğümüz vardı - ve onu en son damlasına kadar kullandık.

Böylece, 1 Haziran 1848'de, ancak birazı ödenmiş, çok sınırlı bir paylı sermaye ve kendileri güvenilmez bile olmayan paydaşlarla işe başladık. Paydaşların yarısı birinci sayıdan hemen sonra bizden ayrıldı ve ayın sonunda artık hiçbiri yoktu.

Yayımcı tüzüğü yalnızca Marx'ın diktatörlüğü idi. Belirli bir saatte hazır olmak gereken büyük bir günlük gazete, herhangi bir başka tüzükle tutarlı bir politika izleyemez. Üstelik, burada Marx'ın diktatörlüğü işin doğal bir gidişiydi, karşı gelinmeden ve gönüllü olarak hepimizce tanınıyordu. Bu yayını devrim yıllarının en ünlü Alman gazetesi yapan, başta onun açık görüşü ve sert tutumuydu.

Die Neue Rheinische Zeitung'un politik programı iki ana amaçtan oluşuyordu:

Tek, bölünmez, demokratik bir Alman cumhuriyeti, ve Rusya ile, Polonya'nın restorasyonunu içeren savaş.

Küçük-burjuva demokrasisi o zaman iki hizbe bölünmüştü: Demokratik bir Prusya imparatoruna katlanmayı önemsemeyen Kuzey Almanya, ve Almanya'yı İsviçre modeline göre federatif bir cumhuriyete dönüştürmek isteyen Güney Almanya, o zaman özellikle, aşağıyukarı tümüyle Baden. Onların ikisiyle de savaşmalıydık. Proletaryanın çıkarları, Almanya'nın Prusyalılaştırılmasını ve küçük devletlere bölünmesinin sürdürülmesini aynı ölçüde yasaklıyordu. Bu çıkarlar, Almanya'nın bir ulus halinde kesinlikle birleştirilmesini zorunlu kılıyordu; savaş alanını yalnız bu hazırlayabilir, proletarya ile burjuvazinin kendi kuvvetlerini ölçebildikleri bütün geleneksel küçük engelleri kaldırır. Ama bu çıkarlar, Prusya'nın baş olarak yeniden kurulmasını da aynı ölçüde yasaklıyordu. Prusya devleti, bütün sistemi, geleneği ve hanedanı ile, Almanya'da devrimin yenmesi gereken, kesinlikle tek ciddî iç hasımdı; bundan başka, Prusya Almanya'yı ancak parçalayarak, Alman Avusturya'nın dıştalanması ile birleştirebilirdi. Prusya devletinin eritilmesi ve Avusturya devletinin dağıtılması, Almanya'nın bir cumhuriyet olarak gerçekten birleştirilmesi herhangi bir başka devrimci kısa erimli programımız olamazdı. Ve bu, Rusya ile savaş sayesinde, ancak böyle bir savaş sayesinde gerçekleştirilebildi.

Bunun ötesinde gazetenin havası asla ağırbaşlı, ölçülü ve coşkun değildi. Hepsi de aşağılık olan hasımlarımız vardı ve hepsine en aşırı küçümsemeyle davrandık. Gizlice anlaşılan monarşi, *camarilla*, soyluluk, *Die Kreuz-Zeitung*; darkafalıların (*Philistines*) manen kızmış olduğu bütün "gericilik" onlara alayla ve eğlenerek davrandık. Devrim boyunca sahnede görünmüş yeni putlara da başka türlü davranmadık: Mart Bakanlarına, Frankfurt ve Berlin meclislerine, ve onlardaki sağlara da sollara da. İlk sayı, Frankfurt parlamentosunun kofluğuna, usandırıcı konuşmalarının amaçsızlığı, ödleğe kararlarının fazlalığı ile alay eden bir makaleyle başlıyordu. Bize, paydaşların yarısına mal oldu. Frankfurt parlamentosu bir tartışma kulübü bile değildi; orada pek tartışma olmaz, ama yalnızca önceden hazırlanmış

akademik tezler çürütülür, Alman darkafalıları esinlemeyi amaçlayan kararlar benimsenir, o kararları da başka hiç kimse önemsemezdi.

Berlin meclisi daha önemliydi: gerçek bir güce karşı duruyordu, tartışmıyor ve havada, bulutların ötesinde herhangi bir yerdeki bir Frankfurt guguk ülkesinde kararlar veriyordu. Dolayısıyla, ayrıntılarla daha çok ilgileniyordu. Ama solların da Frankfurt'un kiler kadar sert saldırılara uğrayan putları, Schulze-Delitzsch, Behrende, Elsner, Stein, vb. vardı; onların kararsızlıkları, duraksamaları ve kalp bilgelikleri acımasız sergileniyor, ve devrime ihanet etmekte kendi kendileriyle nasıl adım adım uzlaştıkları kanıtlanıyordu. Bu, elbette, bu putları kendi kullanımı için daha yeni yaratmış olan demokratik küçük-burjuvada bir ürperme yaratıyordu. Bu ürperme, bizim için, boğayı gözünden vurduğumuzun bir belirtisiydi.

Küçük-burjuvazinin şevkle yaydığı kuruntuya, Mart günleriyle birlikte devrimin bir sona erdiği ve şimdi birinin yalnızca meyveleri toplamak gerektiği kuruntusuna da karşı çıkıyorduk. Bizce, Şubat ve Mart, Büyük Fransız Devrimindeki gibi, halkın kendi savaşlarıyla geliştiği ve partilerin büyük sınıflarla, burjuvazi, küçük-burjuvazi ve proletarya ile birbirine tümüyle uygun düşünceye kadar gittikçe daha keskin farklılaşmış hale geldiği, ve proletaryanın bir dizi savaşlarıyla ayrı ayrı mevzilerin birbiri ardınca kazanıldığı uzun bir devrimin bitimi değil, tersine, başlangıcı idiyseler, gerçek bir devrimin önemini taşıyabilirlerdi. Bundan ötürü, proletarya ile uzlaşmaz sınıf karşıtlığını şu sevimli sözcüklerle düzmece olarak gizlediği zaman demokratik küçük-burjuvaziye de her yerde karşı çıkıyorduk: her şeye karşı, hepimiz aynı şeyi istiyoruz; bütün farklar yalnızca yanlış anlamalardan doğuyor. Ama bizim proleter demokrasimizi yanlış anlamasına ne kadar az izin verseydik, küçük-burjuvazi bize karşı o kadar uysal ve yumuşak oldu. Ona ne kadar sert ve kararlı karşı çıkılırsa, o da o kadar severek başını eğdi ve işçi partisine o kadar çok üstüncelik tanırdı. Buna inanmış olduk. Sonunda, kararsız sözde Ulusal Meclisin* (Marx'ın adlandırdığı gibi) parlamenter budalalığını (*cretinism*) sergiledik. Bu beyefendiler bütün iktidar araçlarının ellerinden savuşuvermesine izin vermişler, kısmen de onları hükümetlere yeniden, gönüllü olarak teslim etmişlerdi. Berlin'de, Frankfurt'taki gibi, yeni kuvvetlenmiş, gerici hükümetlerin yanında, güçsüz kararlarının dünyayı temellerinden sarsacağını gene hayal eden güçsüz kurullar vardı. Budalaca kendini aldatmalar, aşırı sollar arasında bile başattı. Parlamenter zaferlerinin gerçek bozgunlarıyla Taşlaşacağını onlara açıkça anlattık.

Ve hem Berlin'de hem Frankfurt'ta öyle oldu. "Sollar" çoğunluğu ele geçince, hükümet bütün meclisi dağıttı; böyle yapabildi, çünkü meclis halkın bütün güvenini yitirmişti.

Daha sonra, *Bourgart*'ın *Marat* hakkındaki kitabını okuduğum zaman, anladım ki, birden çok bakımdan, gerçek "*Ami de Peuple*"ün (kralcıların yarattığı sahte olanın değil) o büyük modeline yalnızca bilinçsiz olarak öykünmüştük ve Marat'ın aşağıyukarı bir yüzyıl

boyunca tümüyle çarpıtılmış olarak bilinmesine yolaçan bütün öfke patlaması ve bütün tarih tahrifi, yalnızca Marat'nın o andaki putların, Lafayette, Bailly ve öbürlerinin peçelerini kaldırmış, ve onları önceden tam devrim hainleri olarak sergilemiş olmasından ileri geliyordu; ve o, bizim gibi, devrimin bitmiş değil, kesiksiz sürmekte olduğunun açıklanmasını istiyordu.

Açıkça bildirdik ki, temsil ettiğimiz eğilimin yandaşları, gerçek parti amaçlarımıza erişilmesi için, ancak Almanya'da varolan resmî partilerin en aşırısı yönetime gelince savaşıma girebilirlerdi; o zaman ona karşı muhalefeti biçimlendirirdik.

Bununla birlikte, olaylar, Alman hasımlarımızda alaylık şeylerden başka ateşli tutku da görünmesine yolaçtı. 1848 Haziranında Paris işçilerinin ayaklanması bizi menzilimizde buldu. Daha ilk kurşunda, hiç koşulsuz, ayaklananların yanındaydık. Bozgundan sonra, Marx yenilmiş en güçlü makalelerinden birinde kutladı.

O zaman geri kalan paydaşlar da bizi bıraktı. Ama, Almanya'da, ve hemen hemen Avrupa'da, bütün ülkelerin burjuvaları ve küçük-burjuvaları yenilmiş bir iftira sağanağı ile boğarken, ezilmiş proletaryanın sancağını yukarda tutan biricik gazete olmanın kıvancını yaşadık.

Dış politikamız basitti: her devrimci halk adına ortaya çıkmak, ve Avrupa gericiliğinin büyük kalesine -Rusya'ya karşı - , devrimci Avrupa'nın genel bir savaşını istemek. 24 Şubattan beri, bizce belliydi ki, devrimin yalnız *bir tek* korkunç düşmanı vardı, Rusya; ve hareket ne kadar Avrupasal boyutlar alırsa, bu düşman savaşıma girmeye o kadar zorlanıyordu. Viyana, Milano ve Berlin olayları, Rus saldırısının gecikmesine bağlıydı, ama bunun sonal ortaya çıkması ne kadar kesin idiyse, devrimin Rusya'ya varması da o kadar yakındı. Ama Almanya'nın Rusya ile savaşa girmesi başarılısa idi, Habsburglar ve Hohenzollernler için her şey biter ve devrim hat boyunca zafere ulaşırdı.

Bu politika, Rusya'nın Macaristan'ı gerçek istilasına - ki bu, öntahminimizi tümüyle doğruladı ve devrimin bozgununu karara bağladı - kadar, gazetenin her sayısını kapladı.

1849 ilkyazında, kesin sonuçlu dövüş yaklaştığı zaman, gazetenin dili her sayı ile daha çok sertleşti ve ateşlendi. *Wilhelm Wolff*, "Silezyalı Millar"da (sekiz makale) , Silezyalı köylülere, feodal hizmetlerden nasıl kurtulmuş olduklarını, hükümetin yardımıyla toprak ağalarının kendilerini para ve toprak vermeksizin dolandırdığını, anımsattı, ve bin milyon taler zarar ödentisi (tazminat) istedi.

Aynı zamanda, Nisanda, Marx'ın *Ücretli Emek ve Sermaye* adlı denemesi, politikamızın toplumsal amacının açık bir bildirimi olarak, bir dizi başmakale biçiminde çıktı. Her sayı, her özel sayı, hazırlanmakta olan büyük dövüşe, Fransa, İtalya, Almanya ve Macaristan'daki uzlaşmaz karşıtlıkların keskinleşmesine yöneldi. Hele Nisan ve Mayıs taki

özel sayılarda, yandaşlara, doğrudan eylem için tetikte durmaları konusunda pek çok bildiri vardı.

“Bütün Reich’in dışında”, birinci sınıf bir Prusya kalesinin içinde, 8.000 kişilik bir garnizonun gözleri önünde ve askerî karakolun karşısında etkinliklerimizi ilgisizce sürdürdüğümüz şaşkınlıkla söylendi; ama, yazışları odasındaki süngülü ve 250 fişekli sekiz piyade erinden, ve dizgicilerin kızıl Jakoben keplerinden dolayı, evimiz de, subaylarca bir tek *coup de main* ile alınmayan bir kale sayılıyordu.

Sonunda, 18 Mayıs 1849’da, fırtına koptu.

Ayaklanma Dresden’de ve Elberfeld’de bastırıldı, İserlohn’da kuşatıldı; Rhine eyaleti ve Westphalia, Prusya Rhineland’ının yağmalanmasını bitirdikten sonra Palatinate ve Baden üzerine yürümesi tasarlanmış süngülerle doldu. O zaman, hükümet, sonunda bizimle göğüs göğüse dövüşmeyi göze aldı. Yazıkurulunun yarısı kovuşturmaya uğradı, öbür yarısı Prusyalı olmadıkları için sınırdışı edilebilirdi. Bütün ordu birlikleri hükümetin arkasında olduğu sürece, buna karşı hiçbir şey yapılamazdı. Kalemizi teslim etmemiz gerekiyordu, ama silahlarımızla ve ağırlıklarımızla, bando çalarak ve bayrak dalgalandırarak, son sayının, kızıl bir sayının bayrağını dalgalandırarak geri çekildik. O son sayıda Kolonya işçilerini umutsuz ayaklanmalara karşı uyardık ve onlara şöyle seslendik:

“*Die Neue Rheinische Zeitung*’un yayımcıları, ayrılırken, kendilerine gösterdiğiniz duygudaşlık için size teşekkür ederler. Onların son sözü her zaman ve her yerde şu olacaktır: *İşçi Sınıfının Kurtuluşu!*”

Böylece *Die Neue Rheinische Zeitung*, birinci yılını doldurmasından kısa bir süre önce, sona erdi. Aşağıyukarı hiç malî kaynaksız başlamış - söylediğimiz gibi, söz verilen küçük bir kaynağı çok çabuk yitirmişti - Eylülde hemen hemen 5.000’lik bir sürüme ulaşmıştı. Kolonya’daki kuşatma durumu onu geçici olarak kapattı; Ekim ortasında yeni baştan çıkmaya başladı. Ama 1849 Mayısında, kapatıldığı zaman, gene 6.000 abonesi vardı; oysa “*Kölnische*”nin, 49 kendi kabulüne göre, aboneleri 9.000’i aşmıyordu. Hiçbir Alman gazetesi, ondan önce ve sonra, aynı gücü ve etkiyi asla gösterememiş ya da proleter yığınları *Die Neue Rheinische Zeitung* kadar başarıyla elektrikleyememişti.

Ve gazete bunu her şeyden çok Marx’a borçluydu.

Darbe inince, yazıkurulu dağıldı. Marx, 13 Haziran 1849’da gerçekleşen *denouement*’in hazırlanmakta olduğu Paris’e gitti; *Wilhelm Wolff* o sırada - Meclis yukardan dağıtılmak ya da devrime katılmak arasında seçme yapmak gerektiği sırada - Frankfurt parlamentosundaki yerini aldı; ve ben, Palatinate’ye gidip Willich’in gönüllü birliğinde emir subayı oldum.